

Ο φετιχισμός του χρήματος, το σχέδιο Μάρσαλ και άλλα παραμύθια

www.alamy.com - EG6T82

Σε προηγούμενο κείμενο² έγινε προσπάθεια να δοθούν κάποιες πτυχές του φετιχισμού του χρήματος. Είναι όμως σημαντικό να συμπληρώσουμε μια ακόμα πλευρά. Σου λέει ο άλλος: «Εγώ θέλω καπιταλισμό, θέλω να αγωνίζομαι όλη μου τη ζωή για ένα σπίτι, να κάνω λαμογιές για να βγάλω την άδεια επειδή δεν βάζουν το οικοπέδο στο σχέδιο, να μην κάνω απεργία για να είμαι συνεπής στη δόση του στεγαστικού δανείου και να πληρώνω μια ζωή πρόστιμο για τον ημιπαιθριο. Δεν θέλω να έρθει ένα σύστημα που θα μου το δίνει το σπίτι έτσι απλά και βασισμένο στις ανάγκες μου γιατί, ανάμεσα στα άλλα, θα διαπιστώσω ότι πιο εύκολα έρχεται ο σοσιαλισμός παρά εξασφαλίζω σπίτι κι ότι έφαγα τσάμπα τη μέχρι τώρα ζωή μου. Τέλος πάντων, γι' αυτόν και για χιλιάδες άλλους παρεμφερείς λόγους κάνω κέφι τον καπιταλισμό. Κι αφού στον καπιταλισμό το πρόβλημα είναι τα χρήματα, γιατί δεν κόβονται χρήματα να δοθούν στους καταναλωτές, να ψωνίζουν; Αφού πάλι στους καπιταλιστές θα γυρίσουν, γιατί δεν πετάνε κούτες με δολάρια όπως με το σχέδιο Μάρσαλ το 1948-'51;»

Το ερώτημα δεν είναι παράλογο, δοσμένης της αρχικής συμπάθειας στους πολέμους, τις κρίσεις και γενικώς τον πάσης φύσεως εξευτελισμό του ανθρώπινου είδους και επειδή το θέτουν πολλοί, αξίζει να σταθεί κανείς στην αφέλεια και τις συγχύσεις που περιέχει. Με αυτές τις συγχύσεις θα ήθελα να αντιπαρατεθώ σχεδόν donkichotικά και όχι με την επίκληση και απόπειρα διαχείρισης αυτών των συγχύσεων από το ΣΥΡΙΖΑ και τον πρόεδρό του, ο οποίος αναφέρθηκε τους τελευταίους μήνες στο σχέδιο Μάρσαλ, και μάλιστα δις³! Ο λόγος

¹ Αριστερά: Ανατολικογερμανοί διαδηλώνουν ενάντια στο Σχέδιο Μάρσαλ. Ξεχωρίζει το σύνθημα: «Ενάντια στο Σχέδιο Μάρσαλ. Φέρνει ανεργία και μιζέρια». Δεξιά: προπαγανδιστική αφίσα του Σχεδίου Μάρσαλ με σύνθημα: «Όλα τα χρώματά μας στον ιστό». Δεν είναι γνωστό αν η θέση των χωρών επιλέχτηκε τυχαία, αλλά η ελληνική σημαία κάθεται πάνω-πάνω στον μεγαλύτερο ιστό...

² <http://www.voiceofpeople.eu/gr/published-work/op-ed/172-labrinidis-fetishism-of-money-kke>

³ <http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=476738> και <http://www.attikipress.gr/33405/a-tsipras-xreiazetai-ena-neo-sxedio-marsal-gia-thn-eyrwph>. Από τότε, ο ΣΥΡΙΖΑ κάνει αραιά και πού, αλλά

που το οικονομικό σκέλος του επιχειρήματος του ΣΥΡΙΖΑ φαντάζει παγερά αδιάφορο είναι επειδή δεν υπάρχει τέτοιο, δηλαδή οικονομικό σκέλος, παρά μόνο καθαρή, ίσως και εξελιγμένη, πασόκικη αγυρτεία, τύπου «λεφτά μπορεί και να υπάρξουν».

Σχετικά λοιπόν με την κοπή χρήματος, υπάρχουν δύο προβλήματα: πρώτον, χρήματα δεν κόβονται όπως το εννοεί ο κόσμος και δεύτερον, χρήματα κόβονται όπως δεν το εννοεί ο κόσμος. Ο κόσμος έχει στο νου του μια μηχανή (αυτή που παίζει στην επανάληψη στα κανάλια κάθε φορά που γίνεται μια σχετική συζήτηση) που παίρνει μεγάλα φύλλα χαρτιού όπου είναι εκτυπωμένα χαρτονομίσματα και ...τα κόβει. Κάποιοι μάλιστα χρησιμοποιούν το ρήμα «τυπώνω» γιατί θεωρούν ότι έχουν πάει ένα βήμα πίσω.

Μα δεν κόβεται έτσι το χρήμα; Είναι ψεύτικη η εικόνα; Ναι και όχι, δυστυχώς. Έτσι εκδίδεται το *χαρτονόμισμα*, το οποίο στα αγγλικά λέγεται *banknote*, δηλαδή τραπεζογραμμάτιο, δηλαδή καμία σχέση με χαρτονόμισμα. Όμως το κέρμα δεν κόβεται έτσι, σωστά; Κι αν ανακαλύψαμε ήδη μια διαφορά ανάμεσα σε δύο πολύ διάσημες ενσωματώσεις του χρήματος, φανταστείτε να πάμε παρακάτω.

Πόσες είναι αυτές οι ενσωματώσεις; Πάρα πολλές! Χρυσό κέρμα και χρυσή ράβδος, κέρμα-νόμισμα και τραπεζογραμμάτιο, τραπεζικός λογαριασμός που διακινείται με επιταγή, χρεωστική κάρτα, πιστωτική κάρτα, μέσω διαδικτύου, μηχανήματος ανάληψης-κατάθεσης, στον γκισέ της τράπεζας, μέσω κινητού, ακίνητου, στέρεο και φουλ High Definition. Είναι ψηφιακός χρυσός και ηλεκτρονικό χρήμα, ταξιδιωτικές επιταγές και απλό γραμμάτιο. Η λίστα δεν είναι εξαντλητική, αλλά περιλαμβάνει σίγουρα τις κυριότερες ενσωματώσεις.

Θα ρωτήσει κανείς: είναι όλα αυτά χρήμα(τα); Μάλιστα κυρία μου, είναι όλα τους, όσο

(παρακαλώ οι χρυσαυγίτες να μην διαβάσουν την επόμενη πρόταση, ή να την διαβάσουν καθιστοί και με δική τους ευθύνη)

όσο, λέγαμε, άνθρωποι είναι οι Αφρικανοί και οι Ασιάτες, οι Εβραίοι και οι Παλαιστίνιοι, δηλαδή εντελώς, αν και για αρκετούς ισραηλινούς έχουν διατυπωθεί τελευταία αντιρρήσεις. Είναι όλα χρήματα που λειτουργούν ταυτόχρονα σε μια κοινωνία και είναι αληθινά, δεν κρύβουν δηλαδή από πίσω τους το ένα και μοναδικό. Το χρήμα σαν όρος είναι μια αφαίρεση που κρατάει ένα κοινό τους χαρακτηριστικό, όπως αντίστοιχα και ο άνθρωπος. Κι αυτό είναι η *ανεξάρτητη έκφραση* της αξίας, ή αλλιώς: **το χρήμα είναι η ανεξάρτητη μορφή της αξίας** – όχι η μόνη μορφή, αλλά η αυτοτελής. Με την τελευταία υποσημείωση καλύπτονται μορφές

σίγουρα σταθερά, αναφορές στο σχέδιο Μάρσαλ. Η πιο πρόσφατη αναφορά έγινε από τον Μάρδα τον Ιούνιο του 2017. Η πρόταση αποδίδεται στον τότε σύμβουλο του ΣΥΡΙΖΑ και νυν υπουργό Ανάπτυξης Δημήτρη Παπαδημητρίου, το 2012, όταν αυτός ήταν ακόμα μόνο πρόεδρος του Levy Institute.

όπως τα εναλλακτικά δίκτυα ανταλλαγών⁴. Αυτά είναι βασικά πράγματα που πρέπει να κρατήσουμε γερά ως το τέλος, αν θέλουμε να κάνουμε ένα βήμα στην κατανόηση του χρήματος.

Πάμε παρακάτω. Αντίθετα με την πίστη κάποιων ότι ο καλός θεούλης έκανε τους Αφρικανούς μαύρους από κακία, το χρώμα του δέρματός τους μάλλον σχετίζεται με τον ήλιο και αυτό γίνεται κάπως πιο πειστικό αν κάποιος δει την βεντάλια να ξεδιπλώνεται από τους Σουηδούς μέχρι τους Αιθίοπες, με τους Έλληνες κάπου στη μέση. Έτσι και τα χρήματα παίρνουν αυτές τις ενσωματώσεις για κάποιο λόγο που σχετίζεται με τη λειτουργία τους. Παραδείγματος χάριν, αν θέλεις να αγοράσεις σπίρτα χρησιμοποιείς κέρμα-νόμισμα. Αυτό ίσχυε και για τα τσιγάρα όταν είχαμε καπνοβιομηχανία, αλλά τώρα μπορεί να χρειάζεσαι και πιστωτική κάρτα. Τέλος πάντων, για κάθε χρήση υπάρχει και μια αντίστοιχη μορφή. Το χρήμα άλλωστε πρέπει να είναι ταυτόχρονα άφθαρτο, αλλά και να περνάει από άπειρα χέρια, να είναι φορέας αξίας, αλλά να κόβεται κατά βούληση, να μην χαλάει ποτέ, αλλά και να καταστρέφεται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, να είναι επώνυμο, αλλά και διακριτικό. Ε, αυτά δεν μπορεί να τα κάνει *μια* μορφή, ακόμα κι η πιο εξελιγμένη!

Υπάρχει περίπτωση να υπάρχει έλλειψη σε μια μορφή χρήματος και περίσσειμα σε άλλη; Κι από αυτήν την σχετική έλλειψη να δημιουργούνται προβλήματα; Δηλαδή, μπορεί να κρύβεται στις διαφορετικές μορφές μια λύση στο θέμα των επενδύσεων και της κρίσης; Ξέρω, είμαι σαδιστής. Στο βάθος του μυαλού του μικροαστού ή άλλου, ένθερμου ή μη, οπαδού του καπιταλισμού είχε αρχίσει να γεννιέται μια ελπίδα. Λυπάμαι κύριοι, αλλά από αυτήν την μπάντα έχετε χάσει. Οι μορφές του χρήματος πρέπει να είναι μετατρέψιμες η μία στην άλλη, αλλιώς παύουν να είναι μορφές του χρήματος και γίνονται απλά είδη υγιεινής σε ώρα ανάγκης. Αν δηλαδή θελήσεις να μετατρέψεις έναν τραπεζικό λογαριασμό σε τραπεζογραμμάτιο και δεν τα καταφέρεις τότε ο τραπεζικός λογαριασμός παύει να είναι χρήμα – αν έχετε κανέναν γνωστό αργεντινό ρωτήστε τον να σας πει αν λέω ψέματα⁵.

Αν υπάρχει συσσώρευση χρήματος σε μια μορφή αυτό είναι επειδή έχουν ατονήσει οι άλλες λειτουργίες – δεν αγοράζεις σπίρτα, δεν χρειάζεσαι κέρμα-νόμισμα, δεν βγαίνει κέρμα-νόμισμα. Και σπίρτα δεν αγοράζεις επειδή έκοψες το τσιγάρο και τον ελληνικό, μετά από 3 μνημόνια και μερικά μεσοπρόθεσμα. Όχι επειδή κουβαλάς το χρήμα σου σε χρυσό τον οποίο δεν δέχεται ο περιπτεράς. Όσο λοιπόν δεν βγαίνει κάποιος στην αγορά να αγοράσει

---

⁴ Η [πιο συνεπής με τον αναχρονισμό ήταν το 2012](#) η Τράπεζα Χρόνου Πλατείας Συντάγματος που προσιδιάζει αρκετά στον ουτοπικό σοσιαλισμό, παραπέμπει δηλαδή σε περίπου δύο αιώνες πίσω. Η Τράπεζα Χρόνου επεκτάθηκε και το 2017 υπήρχαν ήδη αρκετές από δαύτες σε όλη την Ελλάδα.

⁵ Κανονικά θα έπρεπε να έχω αφαιρέσει αυτήν την πρόταση στην αναθεώρηση του άρθρου, μετά από τα γεγονότα του Ιούλη 2015 και τους λεγόμενους κεφαλαιακούς ελέγχους. Πλέον, σε ξενόγλωσσα άρθρα θα γράφεται στη θέση αυτή: «αν έχετε κανέναν γνωστό έλληνα ρωτήστε τον να σας πει αν λέω ψέματα».

οτιδήποτε, από σπέρτα μέχρι εργατική δύναμη για να παράξει σπέρτα, δεν πρόκειται να αυξηθεί το χρήμα που λειτουργεί στην αγορά και το οποίο παίρνει διάφορες μορφές. Αντίθετα, το χρήμα θα μετατρέπεται συνέχεια σε μορφές που δεν λειτουργούν στην αγορά, όπως ο χρυσός. Κι επειδή στην Ελλάδα η μετατροπή άλλων μορφών χρήματος σε χρυσές μορφές (κέρμα, ράβδοι κλπ) γινόταν μέχρι πρόσφατα μόνο από την Τράπεζα της Ελλάδας, η οποία είχε επιβάλει μια εξοντωτική διαφορά μεταξύ αγοράς και πώλησης και διάφορους περιορισμούς, φύτρωσαν τα πασίγνωστα πλέον κίτρινα μαγαζιά, που δεν πουλάνε, αλλά αγοράζουν. Φυσικά, αυτά τα μαγαζιά δεν είναι ελληνική πατέντα, αν πέρασε από το μυαλό κανενός κάτι τέτοιο, αλλά υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη, ακόμα και στη Μ. Βρετανία – ναι, το θυμάμαι ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ανήκει στην Ευρώπη, αλλά πιστέψτε με, δεν είναι ακριβώς πλεονασμός.

Τώρα, λοιπόν είμαστε σε κάπως καλύτερη θέση να εξετάσουμε το θέμα της κοπής χρήματος. Καταρχήν, νέο χρήμα κόβεται συνέχεια και σχεδόν σε όλες τις μορφές. Το 2009 (τέλη Νοέμβρη), το χρήμα σε κυκλοφορία (κυρίως: τραπεζογραμμάτιο και κέρμα-νόμισμα) έφτανε στην ΕΕ τα 754 δις ευρώ. Τα επόμενα χρόνια που στέρησε η αγορά από χρήμα στην Ελλάδα τουλάχιστον, το άθροισμα αυτό αυξήθηκε σε 796, 847, και 863 δις τα χρόνια 2010, 2011 και 2012 αντίστοιχα. Πώς γίνεται αυτό;

Η αύξηση του χρήματος με αυτή τη μορφή δεν σημαίνει ότι βρίσκεται στην ΕΕ και πράγματι μεγάλο μέρος κατευθύνθηκε στην Ελβετία, αλλά και στις χώρες που αποτελούν προσφιλή προορισμό αυτόν τον χειμώνα για αριστερούς ηγέτες, όπως η Βραζιλία. Χωρίς να είναι εύκολο να υπολογιστεί, μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι αυτό το χρήμα, δηλαδή το χρήμα με αυτή τη μορφή, παρόλο που αυξήθηκε, δεν έμεινε στα σύνορα της ΕΕ, και όσο έμεινε κινήθηκε από το Νότο προς το Βορρά. Τέλος, ένας προσφιλής προορισμός αυτής της μορφής είναι τα σεντούκια, οι κάθε λογής κρύπτες, τα χρηματοκιβώτια κλπ. Πρόσφατα, με την υπόθεση Λαυρεντιάδη⁶, επιβεβαιώθηκε ότι αυτή δεν είναι μια πρακτική που ακολουθείται από γιαγιάδες, ούτε αφορά σε μερικές δεκάδες ευρώ... Το ότι αυτή η μορφή χρήματος δεν μπορεί να «εντοπιστεί» από τις επίσημες στατιστικές φαίνεται από το ότι η ΕΚΤ σου λέει πόσο χρήμα «βρίσκεται εκεί έξω» συνολικά, επειδή το έχει «κόψει» και το ξέρει, αλλά δεν σου λέει πώς είναι καταμεμημένο ανά χώρα, επειδή δεν το ξέρει.

Ας πάμε τώρα σε μια άλλη μορφή χρήματος, τις τραπεζικές καταθέσεις. Και αυτές, για τα ίδια χρόνια (2009-‘10-‘11-’12, τέλη Νοέμβρη) αυξήθηκαν από 3708, σε 3887, 3942 και 4255 (δις ευρώ πάντα – τα χίλια δις είναι ένα τρις, αν ζαλίζεστε). Μέσα σε 3 χρόνια κρίσης αυτού του μεγέθους, οι τραπεζικές καταθέσεις αυξήθηκαν κατά 15%. Άρα και τέτοιο χρήμα

---

⁶ <http://www.inews.gr/261/o-thisavros-pou-vrethike-sto-spiti-tou-lavrentiadi--400000-evro-metrta-eiche-apothikefsei-se-koutes.htm>

«κόπηκε». Αυτό όμως, λόγω της φύσης του μπορούμε να το εντοπίσουμε. Στην Ελλάδα για παράδειγμα, οι τραπεζικές καταθέσεις μειώθηκαν από 98.5 δις σε 90, 74 και 61 δις αντίστοιχα. Κι αν έπεσε στην Ελλάδα, ενώ ανέβηκε συνολικά, κάπου πρέπει να ανέβηκε αρκετά – καλά το καταλάβατε, στην Γερμανία. Τα αντίστοιχα νούμερα είναι (σε τρις τώρα, για αλλαγή) 1.03, 1.12, 1.17 και 1.33.

Δηλαδή, έχασαν τα λεφτά οι έλληνες και τα πήραν οι γερμανοί – αυτοί οι κακοί και μοχθηροί τύποι που τρελαίνονται αν πέσουν φύλλα στην αυλή τους το φθινόπωρο και ξεκινάνε όλες τους τις δουλειές ακριβώς στην ώρα που κανονίζουν. Έχουμε κατοχή, πόλεμο, αδικία, κάτι σαν το κλείσιμο του καναλιού 67 κλπ κλπ. Λυπάμαι πάρα πολύ, αγαπημένε μου οπορτουνιστή, αλλά ούτε έτσι έχουν τα πράγματα. Διότι είπαμε ότι οι καταθέσεις μειώθηκαν στην Ελλάδα και αυξήθηκαν στην Γερμανία, αλλά από αυτό δεν μπορείς να βγάλεις το επιθυμητό συμπέρασμα γιατί και η λαθροχειρία έχει τα όριά της. Πρώτον και καλύτερον, ο τραπεζικός λογαριασμός μπορεί να σου δείξει την έδρα αλλά τίποτε άλλο. Η στατιστική αυτή δηλαδή κρύβει και την εθνική και την ταξική ταυτότητα του λογαριασμού.

Για να στο κάνω πιο λιανά, ο λογαριασμός στη Γερμανία μπορεί να είναι ιδιοκτησία έλληνα μεγιστάνα ή γερμανού εργάτη. Δεδομένου όμως ότι το εργατικό εισόδημα μειώθηκε δραματικά στην Ελλάδα και έμεινε εντελώς στάσιμο στη Γερμανία, μάλλον δεν αυξήθηκαν οι καταθέσεις του γερμανού εργάτη και σίγουρα όχι του έλληνα. Επιπλέον, το ίδιο συνέβη και με τη σοσιαλιστική Γαλλία, δηλαδή διακριτή αύξηση των καταθέσεων και στάσιμο εργατικό εισόδημα. Να σημειωθεί μάλιστα ότι μέσα στο εργατικό εισόδημα περιλαμβάνονται και τα εισοδήματα της εργατικής αριστοκρατίας, αλλά δεν είναι της παρούσης να μπούμε σε τέτοιες διακρίσεις.

Αλλά και επί σχεδίου Μάρσαλ, στην Ελλάδα έπεσαν τότε από τον ουρανό, ενίοτε και κυριολεκτικά, 376 εκατομμύρια δολάρια, ποσό διόλου ευκαταφρόνητο, αν και το χοντρό πακέτο είχε πάει και τότε αλλού (Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία κλπ). Εντάξει, μπορούμε να δεχτούμε για μια στιγμή ότι δεν το πήραν όλο τα ντόπια σκυλιά, τα αφεντικά της εποχής και τα τσιράκια τους, οι γερμανοτσολιάδες, οι μαυραγορίτες και οι λοιποί συγγενείς και απόγονοι των χρυσαυγιτών. Ας πούμε ότι μια κούτα έπεσε και στο κεφάλι κάποιου τίμιου εργάτη, ο οποίος

- α. δεν σκοτώθηκε από την πτώση της κούτας,
- β. δεν πέθανε σε κάποια μάχη στο βουνό,
- γ. γλίτωσε την Μακρόνησο, τη Γυάρο και τα άλλα αναμορφωτήρια,
- δ. δεν συνελήφθη μετά τη λήξη του εμφυλίου,
- ε. δεν μαντρώθηκε κατά την επταετία,
- στ. γλίτωσε από τους παρακρατικούς σε όλες τις προηγούμενες φάσεις,
- ζ. εξακολούθησε να είναι τουλάχιστον τίμιος, αν όχι εργάτης.

Αν υπήρχε τέτοιος άνθρωπος, δεν θα ξέραμε όλη την ιστορία της ζωής του, τα αδελφοκούμπαρά του, τις διατροφικές και άλλες του συνήθειες, και τόσες άλλες χρήσιμες πληροφορίες; Δεν θα γινόταν θρύλος σαν τον Ωνάση; Δεν θα είχαν δαπανηθεί ατελείωτοι πόροι για τη διαφήμιση του απίθανου που γίνεται κατορθωτό; Λυπάμαι (για τελευταία φορά, σ' αυτό το σημείωμα), αλλά πρέπει να καταλήξω δια της απόπου ότι τέτοιος άνθρωπος δεν υπήρξε, αν και υπήρχε μια απειροελάχιστη πιθανότητα, αυτή του αυτοαπασχολούμενου που έγινε βιομήχανος.

Ωραία! Πού καταλήγουμε;

Πρώτον, νέο χρήμα κόβεται συνέχεια κατά τη διάρκεια της κρίσης, οπότε μη ζητάτε από τον Άγιο Βασίλη να κοπεί χρήμα, γιατί αυτό γίνεται ήδη⁷.

Δεύτερον, ανάλογα με τη μορφή του, το χρήμα ακολουθεί διάφορες διαδρομές και μπορεί να το βρει κανείς παντού, εκτός από ένα σημείο: την τσέπη του εργάτη! Μα είναι λες και το χρήμα κι η τσέπη του εργάτη έχουν στην κρίση την ίδια μαγνητική φόρτιση – τέτοια απόθεση δεν μπορεί να εξηγηθεί διαφορετικά.

Τρίτον, το χρήμα στην κρίση αποθησαυρίζεται με κάθε πρόσφορο τρόπο – γίνεται χρυσός, πάει σε άλλες χώρες με πιο ασφαλή τραπεζικά συστήματα, κρύβεται σε κούτες και μαξιλάρια, αλλά αποφεύγει όπως ο διάολος το λιβάνι την έκθεσή του στο φως της κυκλοφορίας.

Τέταρτον, το χρήμα είναι κι αυτό θύμα στην κρίση – θύμα των ορέξεων του κεφαλαίου που το καταδικάζει να κρύβεται σαν κυνηγημένο.

Πέμπτον και τελευταίον, κάποιοι αυξάνουν τα χρήματά τους στην κρίση, και αυτοί δεν είναι οι εργάτες, αλλά ούτε και οι μπακάληδες.

Έκτον, μετά το τελευταίον, μήπως τώρα πρέπει να αναθεωρήσεις την υπόθεση του καλού κι επιθυμητού καπιταλισμού με κριτήριο την ταξική σου θέση;

Γιώργος Λαμπρινίδης

Πρωτοδημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα [Lenin Reloaded](#) στις 12 Γενάρη 2013

---

⁷ Στην αρχική έκδοση του κειμένου, το 2012, έγραφα: «Κάποιος θα μπορούσε να το πει και στον κύριο Τσίπρα αυτό, για να βγάλει τη στολή του Άγιου Βασίλη επιτέλους.» επειδή ο ΣΥΡΙΖΑ τότε υποσχόταν μέρος της λύσης να προέλθει από κάποια χρηματική αλχημεία.